

Громадська організація «ЛііС»,
«ЛІСОВІ ІНІЦІАТИВИ І
СУСПІЛЬСТВО»

Код ЄДРПОУ 43520988
вул. Стрийський парк, 14,
Львів, 79024
Тел.: +38 (032) 295 13 06

NGO "ForestCom",
"FOREST INITIATIVES AND
COMMUNITIES",
IDN 43520988
14, Stryiskyi park str.,
Lviv 79024, Ukraine
Tel.: +38 (032) 295 13 06

Website: www.forestcom.org.ua Email: info@forestcom.org.ua

вих. № 60 від 07.06.2022р.

[Щодо моніторингу
легальності заготівлі
деревини]

Міністерство охорони довкілля та природних
ресурсів України info@mepr.gov.ua

Міністерство економіки України

meconomy@me.gov.ua

Державне агентство лісових ресурсів України

sprava@forest.gov.ua

Державна екологічна інспекція України

info@dei.gov.ua

Лісогосподарський
центр

інноваційно-аналітичний
office@ukrforest.com

З В Е Р Н Е Н Н Я

ГО "Лісові ініціативи і суспільство" з метою охорони лісів України від незаконних вирубок і знищення здійснює публічний моніторинг за змінами лісового останнім часом із зрозумілих причин, пов'язаних із військовою агресією РФ, доступ до значної частини такої інформації став обмеженим чи перестав існувати. У зв'язку із цим у засобах публічної інформації та під час приватного спілкування із представниками компетентних організацій країн ЄС, які відповідають за впровадження Регламенту Європейського Союзу про лісоматеріали (EUTR), постають питання про можливість і дієвість контролю відповідальними органами влади в Україні за законністю процесів вирубки лісів. Все голосніше звучать питання пов'язані із можливістю підтвердження законності лісозаготівель незалежними сторонами на основі публічно доступної інформації. Процес, який і без того був вкрай непростим, призвів до зростання ризиків зменшення експорту української лісопродукції до ЄС. На черзі може стояти питання закриття експортних можливостей добросовісних представників лісопереробної галузі.

Експерти ГО “Лісові ініціативи і суспільство” проаналізували ситуацію та нижче діляться своїми напрацюваннями щодо зазначеної проблеми.

Як відомо, зазначена проблемна ситуація спричинена військовою агресією рФ проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Бойовими діями на початок квітня вже було охоплено близько 600 тисяч гектарів лісових земель. Як зазначалося на вебсайті Держлісагентства, на лінії фронту знаходилися 6 обласних управлінь лісового та мисливського господарства, 17 державних лісгоспів, 136 лісництв: <https://forest.gov.ua/news/bojovi-di-yi-vedutsya-na-600-tis-ga-lisovih-zemel-foto>

Таким чином, станом на сьогодні можна виокремити дві категорії лісових територій України: 1 – лісові підприємства, території яких знаходяться під впливом активних бойових дій чи окуповані (зони підвищеного ризику) та 2 – лісові підприємства, на території яких не відбуваються активні бойові дії та відсутня окупація.

1. Щодо *лісових територій підвищеного ризику*, то від початку бойових дій або окупації для них існують ризики незаконної лісозаготівлі та відсутні можливості контролю легальності заготівлі деревини.
2. Решта *лісогосподарських підприємств країни* продовжують працювати на підконтрольній Україні території і проводять легальну заготівлю деревини та недержавної лісової продукції з дотриманням вимог чинного національного законодавства та вимог стандартів лісової сертифікації.

Щоб ідентифікувати *території підвищеного ризику*, де потенційно можуть відбуватися порушення національного законодавства та дотримання вимог системи лісової сертифікації, можуть бути використані наступні джерела інформації:

1. Щотижнева інформація Держлісагентства щодо діяльності лісогосподарських підприємств у період воєнного стану, в якій вказується перелік лісогосподарських підприємств, що належать до сфери його управління і які тимчасово призупинили свою господарську діяльність внаслідок проведення бойових дій на їх територіях.
2. Інформаційно-картографічний ресурс Live Universal Awareness Map (“Liveuamap”), який відображає на карті тимчасово окуповані території та зберігає щоденну історію їх динаміки (<https://liveuamap.com>).
3. Інші офіційні джерела інформації, які містять інформацію щодо військової агресії рФ проти України, зокрема:
 - Міноборони України - <https://www.mil.gov.ua/>
 - Збройні сили України - <https://www.zsu.gov.ua/>
 - Служба безпеки України - <https://ssu.gov.ua/>
 - Національна поліція України - <https://www.npu.gov.ua/>
 - Державна прикордонна служба України - <https://dpsu.gov.ua/>
 - Державне бюро розслідувань - <https://dbr.gov.ua/>

- Державна служба України з надзвичайних ситуацій - <https://dsns.gov.ua/>
- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України - <https://mepr.gov.ua/>

II. Існуючі можливості щодо моніторингу (перевірки) легальності заготівлі деревини в Україні

2.1. Інформація про актуальні лісорубні квитки є публічно доступною у реєстрі лісорубних квитків, де створено підрозділ із списком документів “Перелік спеціальних дозволів (лісорубних квитків) на заготівлю деревини за певний звітний період 2022 року” - <https://lk.ukrforest.com/registry>, які періодично оновлюються¹.

Наприклад: інформацію про офіційний дозвіл щодо конкретної вирубки лісу у межах кожного лісокористувача, яка відбулась у період з 10.03.2022 - 10.04.2022, можна знайти у “Переліку спеціальних дозволів (лісорубних квитків) на заготівлю деревини за 2022 рік (звітний період з 10.03.2022 - 10.04.2022)” - <https://lk.ukrforest.com/registry/document/62580828ae11d>)

2.2. Залишається можливість незалежної перевірки під час транспортування необробленої деревини за використання веб сайту ЛІАЦ за допомогою: номера авто та прицепа (1), номера ТТН-Ліс (2) і номерів бирок (3) - <https://open.ukrforest.com/>

2.3. Інформацію щодо моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних необроблених лісоматеріалів можна отримати на офіційному сайті Держлісагентства - <https://forest.gov.ua/napryamki-diyalnosti/vikoristannya-lisovih-resursiv/monitoring-vnutrishnogo-spozhyvannya-vitchiznyanih-lisomaterialiv>²

2.4. Також, у публічному доступі можна знайти інформацію про експорт продукції із деревини, а саме про Сертифікати про походження деревини (лісоматеріалів) від відповідного лісокористувача - <https://stat.ukrforest.com/pages/certificate>

2.5. Інформація щодо заходів з поліпшення санітарного стану лісів для усіх державних лісогосподарських підприємств України може бути перевірена на офіційному сайті Держлісагентства - <https://forest.gov.ua/agentstvo/vidkriti-dani/perelik-zahodiv-z-polipshennya-sanitarnogo-stanu-lisiv>

2.6. Додаткова інформація щодо санітарно-оздоровчих заходів та актуальних лісорубних квитків може бути розміщена та відповідно перевірена на офіційних сайтах лісогосподарських підприємств та обласних управлінь лісового і мисливського господарства.

¹ Відредаговано 29.06.2022 на вимогу ДП ЛІАЦ (прибрано посилання на дату останнього оновлення сайту 12.04.22, яке можливо трактувати, як некоректне станом на 05.06.2022).

² Відредаговано 29.06.2022 (прибрано посилання на дату останнього оновлення станом на 30.03.22).

III. Ідентифіковані проблеми моніторингу законності лісозаготівель

3.1. Відсутнє автоматичне (оперативне щоденне) публічне оновлення інформації про видані лісорубні квитки.

3.2. Залишається неможливим перевірити місце розташування, площі і конфігурації самих вирубок через відсутність доступу до лісових електронних карт - <https://map.ukrforest.com/>

3.3. Залишається можливість зловживання в результаті закупівель необробленої деревини за так званими “прямими” договорами, коли покупець визначається заздалегідь не за критерієм пропозиції найвищої ціни. Незрозумілим у такому випадку є дотримання принципів формування цінової політики та можливість моніторингу таких випадків. Відсутні можливості незалежної верифікації даних за допомогою доступу через відкриті джерела даних у зв'язку із необхідністю забезпечення державних замовлень для військових потреб.

3.4. Відсутній публічно зрозумілий і законодавчо врегульований процес перевірки і недопуску до закупівлі необробленої деревини і участі у веденні лісозаготівельного бізнесу компаніями, які мають відношення до країни агресора РФ і Білорусі.

IV. Пропозиції

4.1. Рекомендувати Держлісагентству України публікувати у відкритому доступі та щотижня оновлювати дані щодо віднесення усіх лісокористувачів України до однієї із двох категорій по відношенню до окупованої (неокупованої) території, а саме: 1 - тих, які не зазнали впливу військової агресії (неокуповані території лісокористувачів) та 2 - тих, які зазнали впливу військової агресії та знаходяться у зоні підвищеного ризику щодо незаконності лісозаготівель (окуповані території лісокористувачів).

4.2. Вважати незаконною заготовлену деревину після 24 лютого 2022 року у лісових підприємствах, території яких знаходяться під впливом військових дій чи окуповані, та відповідно не вважати законними видані Сертифікати про походження лісоматеріалів та експорт лісопродукції із цих територій.

4.3. Надати можливість авторизованого доступу через електронний кабінет користувача (у триденний термін від дати електронного повідомлення) до лісових електронних карт з розташуванням вирубок, реєстрів виданих лісорубних квитків і електронного обліку деревини тощо - працівникам Держекоінспекції і зацікавленим фахівцям (у т.ч. спеціалістам громадських організацій), які спеціалізуються на вивченні питань законності походження заготовленої деревини та виконують функції незалежних суб'єктів верифікації інформації.

4.4. Здійснювати моніторинг законності призначень лісорубних квитків лісокористувачами і цін реалізації деревини за “прямими” договорами, та періодично (щомісячно) публікувати результати такого моніторингу.

4.5. Зобов'язати лісокористувачів публікувати у відкритому доступі **відсоток і кількість** заключених прямих договорів та середньомісячні ціни у розрізі проданої лісопродукції.

4.6. Внести зміни до порядку видачі сертифікатів (постанова Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. N 1260) та до виданих сертифікатів про походження лісоматеріалів додавати довідку торгово-промислової палати про засвідчення формажорних обставин (обставин непереборної сили) за місцем розташування лісокористувача по відношенню до окупованої (неокупованої) території.

4.7. Зобов'язати біржі, які організують торги заготовленою деревиною, вимагати від усіх учасників торгів для участі у аукціонах з продажу необробленої деревини надавати витяги з ЄДРПОУ із зазначенням бенефіціарних власників та відомості про їх приналежність до країни агресора РФ та Білорусі або відсутність такої. У випадку наявності такої приналежності - відстороняти від участі у торгах.

4.8. У договорах лісокористувачів із суб'єктами підприємництва та контрагентами окремим додатком надавати витяги з ЄДРПОУ із зазначенням бенефіціарних власників та відомості про їх приналежність до країни агресора РФ та Білорусі чи відсутність такої.

Таким чином, ГО “Лісові ініціативи і суспільство” пропонує **провести онлайн-зустріч** зацікавлених осіб Міністерства охорони довкілля та природних ресурсів, Міністерства економіки, Державного агентства лісових ресурсів, Лісогосподарського інноваційно-аналітичного центру, громадських організацій природоохоронного спрямування та інших зацікавлених осіб для **обговорення шляхів незалежного підтвердження легальності заготівлі деревини в Україні**. Вирішення цієї проблеми утвердить демократичні принципи розвитку державно-суспільних відносин, незалежного громадського контролю за законністю лісозаготівель в Україні, верифікації достовірності даних щодо сталості лісокористування, а також збереження можливостей експорту деревини на екологічно чутливі ринки ЄС з України під час воєнних дій.

За результатами зазначеного заходу також очікуємо від компетентних органів прийняття рішення щодо можливості відкриття публічного доступу до інформації про місце розташування діючих і завершених рубок на електронних лісових картах та щодо інших пропозицій, які не становлять важливої воєнної інформації.

Відповідь щодо участі у зазначеному обговоренні чи іншій можливої дати її проведення просимо надіслати на зазначену вище електронну адресу організації.

З повагою,

Голова громадської організації
ГО “Лісові ініціативи і суспільство”
К.С.-Г.Н.

Дмитро Карабчук

Станом на 12:00, 05 червня 2022 року звернення підтримали:

ГО «Центр економіко-правової аналітики»
БФ «Право на захист»
ГО «Регіональний фонд “Знесіння”»
«Комітет земельного, аграрного та довкілевого права» НААУ
ТОВ «НДЦ Екологічної безпеки та природокористування»
Free Svydovets
ГО «Львівська група»
ГО «Екосфера»
ГО «Центр моніторингу влади»
ГО «Плато»
ГО «Мережа захисту національних інтересів "АНТС"»
БО «БФ «Пелі кен лів»